

Entelektüellerin Geleceđi ve Yeni Sınıfın Yükselişİ*

Alvin Ward Gouldner,**

Tercüme: Dr. Mehmet Cüneyt BİRKÖK

Takdim

Yirminci yüzyılın bütün ülkeleri, ortaya çıkan dünya sosyo ekonomik düzeninin bir parçası olmaktadır; entelektüeller ve teknik entelijansiyadan oluşan bir Yeni Sınıf, halihazırda toplum ekonomisini kontrol eden guruplarla -işadamları veya parti liderleri- mücadeleye girmektedir. Yeni bir sınıf sistemi ve yeni bir sınıf muhteviyatı, gelişen ülkelerin üçüncü dünyasında, Sovyetler Birliği'nin ikinci dünyası ve uydu ülkelerinde, Kuzey Amerika, Batı Avrupa ve Japonya'nın kapitalist birinci dünya ülkelerinde yavaşça yükselmektedir.

Yeni Sınıfın Batı Avrupa'daki erken tarihî gelişimi, yapısal olarak farklılaşmış ve (izafi) özerk sosyal bir tabaka olarak kamu dünyasında ortaya çıkışı, belirli kritik vakıaların terimleriyle tanımlanabilir.

Yeni Sınıfın formasyonu hakkında kesin bazı vakıaların bir özeti aşağıdadır.

1. Artık pek çok entelijansiyanın bir kilise organizasyonu tarafından eğitilmediği, böyle bir organizasyon içinde yaşamadığı, ve yakın tesiri altında kalmadığı, ve böylece toplumun günlük hayatından ayrılmış olduğu bir sekülerizasyon süreci.ⁱ

Sekülerizasyon önemlidir, çünkü yetki iddiasının kutsallığını gidermekte ve kiliseye bağlı geleneksel yetkililer tarafından yapılan sosyal realite tanımlarına meydan okumayı kolaylaştırmaktadır.

Sekülerizasyon önemlidir, ayrıca rasyonalitenin modern gramerinin veya kritik söz kültürünün kendi kendini temellendirmesini vurgulayan karakteristiğiyle-Martin Heidegger'in deyimiyle "matematiksel proje"-üzerinde geliştiği bir alt yapıdır.ⁱⁱ

2. Yeni Sınıfın ortaya çıkışında ikinci vakıa, muhtelif bölgesel lisanların ortaya çıkışıdır; benzeri şekilde entelektüellerin lisanı olarak Latin dilinin, özellikle bu dildeki bilimsel ürünlerinin, önemini kaybetmesi. Latin, teknik olmaktan ziyade törensel bir lisan olmaktadır. Bu gelişme, daha da önemlisi, günlük hayatla entelektüeller-ruhban veya seküler- arasındaki duvarı yıkmaktadır.

3. Eski hegemonyacı elit ile kültürel üreticiler olarak yeni sınıfın ferdî üyeleri arasında kişiselleştirilmiş *yönetim* ilişkilerinin feodal ve eski rejim sisteminde, bir ayrışma vardır, ve

4. Yeni Sınıfın ürün ve hizmetleri için ortak bir marketin benzeri bir şekilde büyümekte oluşu, onların böylece *patronların kişiselleştirilmiş kontrollerinden* ve yakın denetiminden kurtularak bağımsız bir hayat kurmalarına imkân vermektedir. Sekülerizasyon sürecinde, bunun anlamı artık aydınların işlerinin ve halkın başkaları tarafından daha az gözetim altında olmasıdır.

Aynı zamanda "özel" bir hayata sahip olurken, artık kamu hayatında ve politik sahnede ferdî olarak yer almaya eskisinden daha çok hazırlıklıdırlar.

5. Ortaya çıkan Yeni Sınıfın gelişmesi ve karakteri, Avrupa politikalarının çok milletli yapısına da oldukça önemli oranda bağlıydı. Avrupa, bölgesinde tek bir norm seti empoze edebilen merkezi otoriteli tek imparatorluk değildi, farklı kültür ve dinlerden müteşekkil birbirine rakip ve otonom devletler sistemiydi; bunun anlamı şudur: farklı görüşlerdeki entelektüeller, bilim adamları ve din adamları kendi entelektüel yeniliklerini ülkelerindeki şartların elverişsizliği arttığında, buna karşılık

yabancı ülkelerde uygun şartların söz konusu olduğunda, bu ülkelere göç ederek koruyabilirlerdi ve korudular da. Hattâ, dışlanmış entelektüellerin mecburi seyahatleri, onların bir Avrupa çapında iletişim ağına girebilmelerini bile sağladı. Bir makalede (henüz basılmadı), Robert Wuthnow, genellikle pek uzun seyahatlerinin bir çok entelektüeli, milli sınırları aşan ve lokal elitlerden özerkliklerini zenginleştiren kozmopolit bir kimliği paylaştırmaya yönelttiğini öne sürmüştür.

6. Yeni Sınıfın şekillenmesinde altıncı vakıa geniş, ataerkil aile sisteminin zayıflaması ve daha küçük, nükleer aile ile yer değiştirmesidir. Orta sınıf kadını eğitildikçe ve bağımsızlaştıkça, giderek artan oranda, ataerkil otoriteye meydan okumasını artırmakta ve çocuklarıyla birlikte muhalif konumda yer almaktadır. Ataerkil otoritenin düşüşü ve anaerkil etkinin büyümesiyle, çocukların yetiştirilmesindeki bu durumu bastırmak daha da zorlaşmaktadır; ataerkil otoriteye düşmanlık ve başkaldırı daha da vahim olmaktadır. Buna mukabil olarak, ataerkil otoritenin sosyal değerlerini ve siyasi ideolojilerini yeniden üretmelerinde ve çocuklarına empoze etmede, artan bir müşkülât söz konusu olmaktadır.

7. Fransız İhtilalini takiben Avrupa'nın pek çok yerinde, özellikle Fransa ve Almanya'da, üniversite seviyesinde, politeknik seviyede ve kolej gibi düşük seviyelerde kilise tarafından kontrol edilmeyen (kısmen), *çok-sınıflı bir eğitim*, kamunun muazzam bir yeniden şekillenmesi ve genişlemesi vardır. Bir yandan, kamu okullarındaki yüksek eğitim, entelektüellerin ve entelijansiyanın yeni sınıfının kitlesel üretimi için kurumsal zemini haline gelmektedir. Öte yandan, ilk ve orta okul öğretmenlerinin çoğalması Yeni Sınıf için uygun iş imkânlarını büyük ölçüde artırmaktadır.

Öğretmenler ve entelektüeller kendilerini, öğrencilerinin ve ailelerinin sınıf çıkarlarına sadakatten ziyade toplumdaki bir *tüm*ⁱⁱⁱ olarak sorumlu ve onun "temsalcisi" olarak tarif edilmekte ve kendilerini tanımlamaktadırlar. Öğretmenler, ebeveynlere ait değerleri onların çocuklarında yeniden üretme *yükümlülüğüyle* tanımlanmamaktadırlar. Kamu öğretmenleri özel öğretmenlerin (mürebbiye) yerini almaktadırlar.

8. Yapısal olarak farklılaşmış yeni eğitim sistemi giderek artan oranda aile sisteminden ayrılmaktadır, öğrenciler arasında ailelerinkinden farklı ve önemli bir değer kaynağı olmaktadır. Gençlerin aileleri tarafından sosyalleştirilmeleri, şimdi, *yarı-özerk* bir öğretmenler gurubu tarafından tasarlanmaktadır.

9. Büyüyen kamu eğitimi ailenin eğitime olan etkilerini limitlerken, devletin eğitimdeki etkilerini de artırmaktadır. Kamu eğitim sistemi böylece, öğrencilerin üzerinde büyük bir kozmopolitleşme etkisi olurken, aynı oranda yerelci çıkar ve değerlerden uzaklaştırmaktadır.

10. Tekrarlamak gerekirse, yeni okul sistemi informal konuşmadan yansımacı konuşmaya kadar öğrencilerin yoğun linguistik diyalogları için esas kurum olmaktadır; veya (Basil Bernstein'in terimleriyle) "kısıtlanmış" linguistik kodlarından "genişletilmiş" linguistik kodlarına^{iv}, haklarının ve delillerinin konuşmacısının sosyal statüsünün referans alınarak *saptırılmadığı* bir söylem kültürüne kadar. Bu bütün *otorite-kaynaklı* iddiaları potansiyel olarak problematik yapan büyük bir sonuçtur.

11. Bu yeni söylemin kültürü genellikle günlük hayatın temel zanlarından ayrılmakta, hattâ üst sınıfa bağlı bile olsa onları sorgulamaktadır. Lisanın okulda öğrenilen bu modları (ızaflı olarak) bağımsız lisan değişkenleridir de. Onların bu serbestlik durumları genel olarak "iletişim devrimi", özel olarak da yazı teknolojisinin gelişmesiyle daha da artmaktadır. Yazılı malzemenin yayılmasıyla entelektüeller tarafından değerlendirilebilecek sosyal realite tarifleri, *uzaktaki* şahıslardan, coğrafi, tarihî ve kültürel bakımdan uzaktaki kişilerden, ve hatta ölümlerden bile giderek artan oranlarda derlenebilmekte, bundan dolayı elde edildikleri herhangi bir yerel çevreden oldukça farklılaşabilmektedirler. Yerel elitler tarafından yapılan sosyal realite tanımları, başka zaman ve mekanlarda yapılan tanımlarla kıyaslanarak farklılıkları (entelektüeller tarafından) gösterilmektedir.

12. Kamu okullarının yaygınlaşmasıyla okuma-yazma da yayılır; hümanist entelektüeller seçkinliklerini ve imtiyazlı pazar paylarını kaybederler, ve böylece "yüksek" gördükleri kültürleriyle düşük saygınlıkları, gelir ve sosyal güçleri arasında dengesiz bir statü yaşamaya başlarlar. *Özellikle teknokratik ve endüstriyel bir toplumda* hümanist entelektüellerin sosyal pozisyonları teknik

entelijansiyadan daha fazla marjinal ve yabancılaşmış olmaktadır. Yeni Sınıf kendi içinde de farklılaşmaktadır.

13. Nihayet, modern entelijansiyanın ortaya çıkışındaki en büyük vakıa, devrimci organizasyonun değişen formudur. Devrimin kendisi "rasyonelce aracı" olmayı amaçlayan bir teknoloji olmaktadır. Devrimci organizasyon geleneksel, tabularla çevrilmiş kapalı bir toplumdaki modern "öncü" partiye doğru bir evrim geçirir. Komünist Manifestonun, komünistlerin gizleyecek hiçbir şeyleri olmadığını^v dikkatleri çektiklerinde bu tamamen kamu hayatındaki bir ortaya çıkışı işaret etmekteydi. Komünist Manifesto, önceleri bir "Hukuk Dışı Birlik" olan ve sonra da "Hukuk Birliği"ne dönüşen "Komünistler Birliği" için Marx ve Engels tarafından yazılmıştı. Paris'teki Alman göçmenlerinin oluşturduğu bu grup (Hukuk Dışı Birlik) piramit şeklinde bir yapıya sahipti; üst ve alt statülerdeki üyeleri arasında keskin ayrılıklar yapılmakta, takdim törenleri esnasında üyelerin gözleri bağlanmakta, tanıma işaretleri ve parolalar kullanılmakta ve üyeler tabular tarafından çevrelenmekteydi.^{vi} Bununla birlikte, öncü organizasyon hem "dinî toplumun", hem de kamudaki siyasî partilerin temel elementlerinin ve unsurlarının gelenekselliğini yıkmaktadır. Öncü organizasyonda kamu, organizasyonun kendisinden veya ona üyelikten ziyade doktrine referans etmektedir. Buradaki "kamu" kavramı, "gizli doktrinlerin" organizasyon içinde sadece bir elit tarafından bilinebilmesini reddetmeyi gerektirmektedir, meselâ Bakunin'in anarşistlerin elit diktatörlüğü.^{vii} Modern öncü organizasyon ilk defa açık bir şekilde Lenin'in *Ne Yapılmalıdır?* adlı çalışmasında işaret edilmektedir. Burada proletaryanın kendi başına bir sosyalist bilinç geliştiremeyeceği, entelijansiya tarafından geliştirilen bilimsel bir teori tarafından bunun emniyet altına alınmak zorunda olduğu savunulmaktadır.^{viii} "Öncü" parti, Yeni Sınıfın modernleşme ve elit ihtiraslarını, siyasî limitlerinin üstesinden gelme olarak açıklamaktadır. Lenin'in "profesyonel" devrimlerin gelişmeleri için çağrısı, Yeni Sınıfın genç üyelerini devrimci oluşu "normalleştirmeye" davet eden veciz bir ifadedir.

Geri dönerek yukarıda açıklanan bazı kritik vakıaları açmak gerekir. Her şeyden önce, teşebbüs edilen şey, Yeni Sınıfın dünyada tarihî bir fenomen olarak anlaşılmasını sağlamak için gerekli olan -

teorik ve tecrübî- entelektüel çalışmaların bazı işaretlerini göstererek Yeni Sınıfın durumunu belirlemek, bir referans çerçevesi formüle etmektir. Yeni Sınıfı sadece teknisyenlerden ve mühendislerden müteşekkilmış gibi görmektense, teknik entelijansiya ve entelektüellerden oluşmuş *genel* bir yeni sınıf teorisi yönünde çaba sarf edilmelidir. Benim için ilginç olan, yalnızca Birleşik Devletlerdeki dar görüşten ziyade, genel olarak "yaklaştırma" tezleri öne sürmeden, hem geç kapitalizm hem de Sovyetlerin otoriter devlet sosyalizmi döneminde yoğunlaşmaktır. Yeni Sınıfın genel teorisi içinde ihtiyaç duyulan en önemli iki teorik temelin şunlar olacağını söyleyebilirim: birincisi, farklı lisan tutumlarıyla ilgili bir teori, farklı bir söylem kültürü, ve ikincisi ise, Yeni Sınıfın "insanî kapital" olduğu veya eski sınıfın parasal kapitalinin özel bir durum olacağı genel bir sermaye teorisi.

Aşağıdaki analiz, "yeni-Hegeli" sosyolojinin bana ait olan bir versiyonunda temellendirilmiştir. "Sol" olan fakat kesinlikle "genç" olmayan bir yeni-Hegelicilik. Bu, bilgi ve bilgi sistemlerinin sosyal çıktıları şekillendirmede önem taşıdığı bir *sol*/Hegeliciliktir; fakat bunları sonsuz varlıktan soyutlanmış olarak görmekten uzaktır, onları özel bir sınıfın ideolojisi olarak görür; insanlığın yeniden sosyal yapılanması için bilginin en iyi umutlardan biri olduğuna inanmaya hazırken, bilgi sistemimize tarihî olarak şekillenmiş güçlerin limitler koyduğunu ve bundan dolayı da sağlıklı olmadığını görür.

Herhangi bir sosyal obje gibi Yeni Sınıf da hem yüklendiği değerlerin hem de yüklendiği gücün terimleriyle tanımlanabilir.^{ix} Pek çok kültürel sistemde, "normal" bir sosyal dünyada güçlülük, iyi, kötü ve zayıftan biri olmak durumundadır. Dünyayı bu şekilde görmek, onu normalleştirmek, karşı konulması oldukça zor bir şeydir ve Yeni Sınıf kavramlarındaki çalışmalarda görülebilir. Böylece Noam Chomsky Yeni Sınıfı ahlaksız, zayıf ve çürük olarak, diğerlerinin aracı olarak görür. Aksine olarak, John Galbraith teknik entelijansiya'yı üretken, uygun *ve* halihazırda hakim olmuş olarak görür. Bu tür yargılar normalleştiren yönelimlerinin işaretlerini engellemektedir ve sistematik şüpheyle karşılanmalıdır.

Bu tür normalleşen eğilimlere karşı, sol Hegelci bir sosyoloji, uyumsuzluğu realitenin bir parçası olarak kabul eder. Bu, güçlünün iyi, kötü veya zayıf olduğunu öne sürmek anlamında değildir. Yeni Sınıf gibi güçlenenlerin, geleceğin kendilerine ait olanların, her zaman daha iyi olamayacakları ve olmayabilecekleri ihtimalini kabul eder.

Yeni Sınıfın başka pek çok ayırıcı vasıfları vardır:

1. *Uygun Teknokratlar olarak Yeni Sınıf*: Burada Yeni Sınıf, toplum için seçkin tarzlarda kullandığı kurumsal etkilerinin köklendiği yeni bir tarihî elit olarak, görülmektedir; az çok kaçınılmaz ve güvenilirdir: örnek, Galbraith,^x Bell,^{xi} Berle ve Means.^{xii}

(*Tenkrit*: Bu, Yeni Sınıfın egoist olarak özel çıkarlarını araması durumunu karmaşıklaştırmaktadır. Hatta, Yeni Sınıfın gücü bugün hemen hemen hiç köklenmemiştir. Bu görüş aynı zamanda Yeni Sınıfın rasyonalitesi hakkındaki sınırlılıkları da göz ardı etmektedir.)

2. *Esas Sınıf olarak Yeni Sınıf*: Burada Yeni Sınıf, tarihî elitlerin uzun süreli döngülerinde başka bir zaman dilimi olarak, eski sınıfın yaptığı gibi dünyaya çok az yeni şeyler getiren ve toplumun geri kalanını dışlamaya devam eden sosyalist entelijansiya olarak görülmektedir; fakat diğerlerini dışlamak için artık para yerine eğitimi kullanmaktadır: Bakunin,^{xiii} Machajski.^{xiv}

(*Tenkrit*: Yeni Sınıf bu görüşten daha çok tarihî olarak orijinal ve süreksizdir; kendi özel çıkarlarını korurken, eski sınıfın başına geldiği gibi aynı *limitlerle* sınırlanmamıştır ve, en azından kolektif ihtiyaçlara katkıda bulunmaktadır.)

3. *Eski Sınıfın Müttefiki olarak Yeni Sınıf*: Burada Yeni Sınıf, eski paralı sınıfı yükseltecek, onu satın alınabilir bir gruptan kolektif-kökenli elite doğru yüceltecek, ve onunla kaynaşarak, birlikte geçmişten daha iyi yeni nezih bir elit geleneğine doğru ilerletecek "profesyonellerden" oluşmuş uygun bir gurup olarak görülmektedir: Talcott Parsons.^{xv}

(*Tenkrit*: Hiçbir gurup özellikle bir ahlakî sınır koruyucusu değildir; eski sınıf çıkarlarını koruma hakkını elde etmiştir, Yeni Sınıf bunu eğitiminde ödemektedir. Günümüze bakıldığında bu görüş, gerektiği takdirde her birinin diğerini dışlamaya hazır olduğu gerçeğini gözden kaçırmaktadır, ve bu

guruplardan her birinin rasyonalitesi ve ahlâkı hakkındaki derin sınırları (farklı olduğu takdirde) çok az anladığını, ve aralarındaki önemli gerilimi göstermektedir.)

4. *Güçün Yardımcıları olarak Yeni Sınıf*: Burada Yeni Sınıf, gücü her zaman olduğu gibi daha çok elinde tutan ve Yeni Sınıfı sadece toplumsal hakimiyetini sürdürmek için kullanan eski (paralı) sınıfa boyun eğmiş olarak görülmektedir: Noam Chomsky^{xvi} ve Maurice Zeitlin.^{xvii}

(*Tenkit*: Bu, Yeni Sınıfın zamanımızın en önemli devrimlerinde oynadığı esas liderlik rolleriyle elementlerinin radikalleştiği yirminci yüzyılın devrimci tarihini göz ardı etmektedir. Bu durum Yeni ve eski sınıfları birbirine bağlayan ortak çıkarları, aralarındaki gerilimin sistematik olarak kaybolmasını son derece önemli bir şekilde ifade etmektedir; eski sınıfın bertaraf edilmesinin Yeni Sınıfa açık tarihî bir seçenek olması durumunu ihmal etmektedir. Bu durgun başlangıç Yeni Sınıfın miktar ve etkinlik olarak büyüdüğünü takdir edememiştir. Bu görüş, ayrıca eski sınıfın devamlılığının vurgulanması bakımından Marcuscudur; eski sınıfın etkili olacak düşmanlıklara sahip olmadığını görür, ne Yeni Sınıfa ne de eski muhalif sınıfa, proletaryaya. Böylece Personsçu görüşten daha az bir sosyal değişme beklentisi görülerek sona ermektedir (yukarıdaki 3 numaralı kısma bakınız).

5. *Evrensel Kusurlu Sınıf olarak Yeni Sınıf*: Yeni Sınıf elitist ve bencildir; kıymetli bilgisini kendi çıkarları ve gücünü artırmak için kullanır ve kendi çalışma şartlarını kontrol eder. Bununla birlikte Yeni Sınıf tarihin bize oynamak için verdiği en iyi kağıt olabilir. Yeni Sınıfın gücü büyümektedir. Chomsky'nin öngördüğünden daha güçlü ve bağımsız ancak, şimdiki realitedeki iki varyantı gelecekteki ihtimalleriyle birlikte bir arada değerlendirebilen Galbraith'in öngördüğünden de daha az güçlüdür. Ahlâken müphem olan bu Yeni Sınıfın gücü nüfuz sahibi olmaya başlamakta, ve en azından, bir tarihî özelliği ipoteği altına almaktadır.

Benim sol Hegelci sosyolojimde, bilginin Yeni Sınıf taşıyıcıları henüz cenin halinde yeni bir "evrensel sınıf" olarak görülmektedir. İşçi sınıfı böyle bir özelliği halen taşımaktadır. İşçi sınıfının bu kısmı yönlendirmeleri canlı tutacaktır. Aynı zamanda, Hegelci sol bir sosyoloji Yeni Sınıfın evrensel bir sınıf olarak kusurlu olduğu görüşünde ısrarlıdır. Daha da ötesi, Yeni Sınıf teke indirgenmiş veya

bütünleştirilmiş bir konu değildir; kendi içinde pek çok çelişkileri vardır. (Teknik) entelijansiya ve (hümanistlik) entelektüeller arasındaki çelişkilerle içsel olarak bölünmüş bir sınıftır. Benimkisi Yeni Sınıfın büyüyen gücünü görmezlikten gelen bir kritik değil, fakat, sorumlu avantajını yüklenirken ahlâkî kararsızlığını ve kolektif çıkarları kısmen şekillendirdiğini görmektir.

Terminolojik Bir Not: Yeni Sınıfı bir "sınıf" olarak adlandırmamdan korkanlar ve bunun gerçekten bir sınıf olmadığına ısrar edenler olacaktır. Müsaade ederlerse, bu sorunla ilgili tutumum onlarınkinden daha çok Marksistdir. Önce onlara hatırlatmak isterim ki Marx "sınıfı" oldukça az formel ve anlamlı olarak tanımlamıştı, benzeri şekilde konu hakkında skolastik bir hüküm vermemekte kendimi serbest hissediyorum. İkinci olarak: Marx, üretim araçlarında aynı ilişkilere sahip olanların bir sınıfı oluşturduklarını öne sürmüştü. Benzeri anlamda ben de, üretim anlamında, özellikle kültürel kapital veya insani kapital olarak adlandırdığım, Yeni Sınıfın ilişkilerinde belirli toplulukların olduğunu öneririm. Üçüncü ve sonuncu olarak benim "sınıf" kavramıma itiraz edenlere Komünist Manifestonun kullanımının farklı olmadığını hatırlatırım. Terimi, köleler, serfler, ustalar veya burjuva gibi tarihî olarak değişik guruplaşmalara uygulamaktadır ve açık bir şekilde terimi kapitalist toplumdaki sınıflarla kısıtlamamaktadır. Eğer ustalar ve plebler (halk) bir "sınıf" olabilirlerse, elbette ki entelektüeller ve entelijansiya da yeni bir "sınıf" kurabilirler.^{xviii}

"Tezler" için: Bu terimi bir durumu serd etmek veya temel tartışmaları açmak anlamında standart bir tarzda kullanıyorum. "Tezlerin" anlamı tartışmanın çerçevesinde ve konuşmacının mecburi açıklamaları yönünde değerlendirilmelidir; entelektüel tartışmanın karmaşasında yanlış anlaşılmalıdır.

Bir tezin "değeri", bazı entelektüel gelenekler için işaret edilen imâlarıyla organize tartışmalara katkılarıdır. Tezlerin amacı, *düşüncelere* gerekli olan netliği getirmektir. Fakat netlik daima iyi değil zayıf görüşe, ana yapıyı görmek için bulanıklaşan kompleks detaylara bağlıdır. Bunu takiben tezlerin işi tartışmanın mimarisıyla uğraşmaktır.

Notlar

* Alvin Ward GOULDNER, The Future of Intellectuals and the Rise of the New Class: A Frame of Reference, Theses, Conjectures, Arguments, and an Historical Perspective on the Role of Intellectuals and Intelligentsia in the International Class Contest of the Modern Era, The Continuum Publishing Corporation, New York, 1979, s. 1-8. [Washington University 1977 yaz döneminde "National Endowment for the Humanities" tarafından yapılan bir seminerde bu tezler tartışılmıştır. Ayrıca bu çalışma yazarın *The Dark Side of the Dialectic* adlı üç bölümlük serisinin ikinci kısmıdır: Volume one, *The Dialectic of Ideology and Technology* (1976); Volume Two, *The Future of Intellectuals and the Rise of the New Class* (1979); Volume Three, *The Two Marxisms* (1980).]

** GOULDNER, Alvin Ward, (1920-), yazarın bazı önemli eserleri şunlardır:

Applied Sociology: Opportunities and Problems, New York, Free Press, 1965, (Sosyoloji, Sosyal Problemler); The Coming Crisis of Western Sociology, New York, Basic Books, 1970, (Sosyoloji, Tarih); For Sociology: Renewal and Critique in Sociology Today, London: Allen Lane, 1973., Sociology: Modern Sociology: an Introduction to the Study of Human Interaction, New York, Harcourt, Brace & World, 1963, (Sociology); Enter Plato: Classical Greece and the Origins of Social Theory, New York, Basic Books, 1965, (Plato. Sosyoloji--Tarih Greece--Civilization--To 146 B.C.); The Dialectic of Ideology and Technology, New York, The Continuum Publishing Corporation, 1976; The Future of Intellectuals and the Rise of the New Class: A Frame of Reference, Theses, Conjectures, Arguments, and an Historical Perspective on the Role of Intellectuals and Intelligentsia in the International Class Contest of the Modern Era, New York, The Continuum Publishing Corporation, 1979; The Two Marxisms, New York, The Continuum Publishing Corporation, 1980.

ⁱModern entelektüellerin sadece ruhban sınıfının seküler bir kopyası olduğunu önermek benim fikrim değildir. Gerçekten vurgulamak istediğim şey bu ikisinin devam etmediğidir (Edward Shils, entelektüelleri rahip keşişler olarak görmektedir.)

ⁱⁱBu düşüncenin tam bir izahı için şu kitabıma bakınız. *Dialectic of Ideology and Technology*, bölüm 2, s.42.

ⁱⁱⁱŞüphesiz bazıları bunun bir "yanlış bilinç" olduğunu öne süreceklerdir. Fakat bu, önemli bir noktayı kaçırmaktır. Benim buradaki ilgim, sosyal rollerinin bizzat kendileri tarafından yapılan tarifedir; çünkü, bunlar rollerini yerine getirdikleri tarzı etkilemektedirler. W. I. Thomas ve Florian Znaniecki'nin uzun süre önce (ve doğru olarak) iddia ettiği gibi, gerçek olarak tanımlanan bir şey kendi şartları çerçevesinde (neticesinde) gerçektir. Üstelik, bu öğretmenlerin çoğunu istihdam eden devletin kendisi öğretmenlere, öğrencilerle onların ebeveynleri arasındakinden ziyade, öğrencilerle kendisi arasındaki bağı pekiştirmektedir.

^{iv}Bkz. Basil Bernstein, *Class, Codes and Control*, vol 1, *Theoretical Studies Towards a Sociology of Language* (London, 1971), vol. 2, *Applied Studies Towards a Sociology of Language* (London, 1973), vol. 3, *Towards a Theory of Educational Transmission* (London, 1975). Bernstein'in teorisi burada kritik bir ayrımda, Dell Hymes ve William Labov'un çalışmalarıyla kolaylaştırılarak kullanılmaktadır. Benim Bernstein hakkındaki kendi kritiğim ise metindeki on dördüncü tezde ortaya çıkacaktır. Benim *Dialectic of Ideology and Technology* (s. 58-66) eserimde genel olarak geliştirilmektedir. Labov, Bernstein'i sert bir şekilde eleştirirken, kendisi de kendinden-yönetilen konuşmanın genel önemini ve genel olarak konuşmanın *yansımıcılığını* (meselâ sadece dikkatlice noktalamaya işaretleri kullanımı değil) vurgulamakta böylece, geliştirilmiş linguistik değişkenleri ve onları kısıtlanmış değişkenlerden ayırarak karakterize etmede, Bernstein'in yansımıcılıkta yoğunlaştığı noktayla, birleşmektedir. Bkz. William Labov, *Sociolinguistic Patterns* (Philadelphia, 1972), s. 208.

^vMeselâ: "Komünistler, onların görüşlerini ve amaçlarını gizlemelerini hoş görmemektedirler. Açıkça ifade etmektedirler ki. . . ." (*Communists Manifesto* [Chicago,1888], İngilizce baskı, ed. Engels, s. 58.)

^{vi}Bkz. E. Hobsbawm, *Primitive Rebels* (Manchester, 1959), s. 167 vd.

^{vii}Elit organizasyonu için rezerve edildiğinden dolayı gizli bir doktrin sadece ferdin organizasyona katılması ve orada belli bir üyelik pozisyonuna ulaşmasından sonra bilmesi sağlanır. Böylece gizli bir doktrin hiçbir zaman ilk seferinde organizasyona katılmak için motivasyon olamaz.

^{viii}Lenin'in *What Is to Be Done* adlı çalışması orijinal olarak 1902'de basılmıştı.

^{ix}Charles Osgood ve arkadaşlarının öncü çalışmalarındaki sosyal objeler hakkındaki ortak düşünce boyutlarının analizini burada kendime temel olarak alıyorum. Araştırmacıları geçerli üç boyut bulmuşlardır: iyilik/kötülük, zayıflık/güçlülük, ve aktiflik/pasiflik. "*Coming Crisis*" adlı çalışmamda ilk iki boyut için, kültürel olarak müsaade edilmiş veya edilmemiş sosyal dünyalardan bahsederek, dengeli bir şart amaçladım. Müsaade edilmemiş sosyal dünyayı, iyilik/kötülük ve zayıflık/güçlülük arasındaki ahenksizlikle tanımladım. "Normalleştirme", müsaade edilmemiş bir dünyayı edilmiş gibi görmenin yolunu bulmaktır, meselâ, ahenksizliği kaldırmak gibi. Bkz. A. W. Gouldner, *The Coming Crisis of Western Sociology* (New York, 1970), özellikle s. 487-88. Osgood'un ilk araştırmacıları için bkz. Charles E. Osgood, George Suci, ve Percy Tannenbaum, *The Measurement of Meaning* (Urbana, 1957).

^x*The New Industrial State*.

^{xi}*The Coming of Post-Industrial Society*.

^{xii}*The Modern Corporation and Private Property*.

^{xiii}"Ortaya çıkan sonuç şudur ki, daha çok bilen daha az bilene hakim olacaktır," M. Bakouinine, *Oeuvres*, Vol. 5 (Paris, 1911), s. 106.

^{xiv}Machajski'nin yazılarından ileride bahsedilecektir.

^{xv}Talcott Parsons, *The Social System* (Glencoe, 1951), chapter 10; *Essays in Sociological Theory*, (Glencoe, 1954), chapter 18; "The professions," *International Encyclopedia of Social Sciences* (New York, 1968).

^{xvi}Chomsky'nin konumu pek çok yazılarında gösterilmekle birlikte, 9 Ekim 1977 Leiden'da verilen "Intellectuals and the State" başlıklı en son konferansını ele alıyoruz. Bkz. N. Chomsky, *American Power and the New Mandarins* (New York, 1969).

^{xvii}Maurice Zeitlin, "Corporate Ownership and Control: The Large Corporations and the Capitalist Class," *American Journal of Sociology* (March 1974), s. 1073-1119.

^{xviii}Açıkça, Manifesto "sınıf" terimini kapitalist toplumun tabakalarına münhasır kılmamıştır. Yeni Sınıfın "gerçek" bir sınıf olup olmadığını, ortak bazı karakteristikleri olup olmadığını sormak kısır bir sorudur (metafizik değil). Yeni Sınıfın *ortak* karakteristikleri konusunda benim tutumum 6. tezde tartışılmaktadır.